

PRIMJER OBRAČUNA
TROŠKOVA
PRIMJENOM POL-A

POL – Pogonsko obračunski list

Pogonsko obračunski list (POL) predstavlja tabelarni pregled u kome se daje prikaz svih nastalih vrsta troškova i mjesta troškova. Troškovi se razvrstavaju horizontalno – po mjestima i nosiocima troškova i vertikalno po različitim vrstama troškova.

„rezervisana” su kolone za pojedina mjesta troškova

Vrste troškova	Ukupno	Mesto troškova			
		Pogon 1	Pogon 2	Transport	Uprava
UKUPNO					

„smještaju” se pojedine vrste primarnih i sekundarnih troškova

Mjesto troška predstavlja najuži organizacioni dio u kojem nastaje trošak i u kome se obavljaju poslovi srodnog i homogenog karaktera, kao i mjesto gdje se troškovi i učinci mogu pratiti i vrednovati.

Svi nastali troškovi moraju se vezati za **nosioca troška**.

Nosioci troškova mogu biti:

- učinci privrednog društva kao cjeline (**gotovi proizvodi**)
- učinci pojedinih djelova privrednog društva (**usluge**).

FAZE KNJIGOVODSTVENOG OBUHVATANJA TROŠKOVA -SISTEM OBRAČUNA PO STVARNIM TROŠKOVIMA-

Osnovne faze kroz koje prolazi obračun ukupnih troškova industrijskog preduzeća:

I. FAZA: obuhvatanje primarnih vrsta troškova za preduzeće u cjelini

II. FAZA: vezivanje primarnih vrsta troškova za mjesta i nosioce troškova

III. FAZA: interni obračun između mjesta troškova (knjiženje sekundarnih troškova)

IV. FAZA: konačan obračun nosilaca troškova

3. Klasifikacija troškova: **stanovište PORIJEKLA**

Primarni troškovi: Faktori procesa rada nabavljenih u/izvan firme, evidentiraju se u bilansu stanja, a zatim trošenjem prelaze u bilans uspjeha.

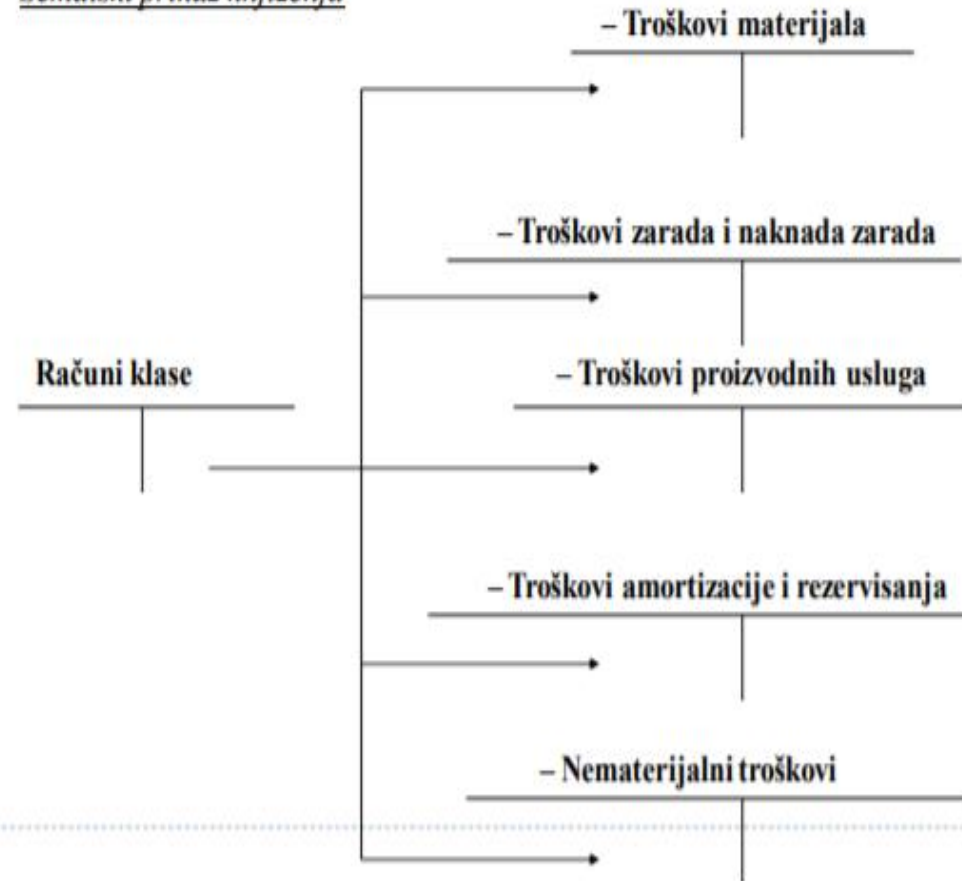
1. Troškovi materijala;
2. Troškovi amortizacije;
3. Troškovi stranih usluga;
4. Troškovi rada;
5. Troškovi pozajmljivanja;
6. Troškovi doprinosa i članarina

Sekundarni troškovi: trošenje usluga stvorenih u preduzeću i utrošenih u istom periodu, (režijske usluge pogona, usluge uprave firme, usluge kotlarnice, usluge održavanja). Ne aktiviraju se na računima stanja, npr. usluge koje jedno MT pruža drugom MT (MT prevoz, održavanje..)

I faza – knjigovodstveno obuhvatanje primarnih vrsta troškova

- obuhvata ukupno nastale troškove poslovanja po prirodnim vrstama (primarni troškovi)
- pruža podatke o strukturi troškova

Šematski prikaz knjiženja

II faza knjiženja troškova

Veživanje primarnih vrsta troškova u pogonskom knjigovodstvu za:

- mjesta troškova
- nosioce troškova

Mjesto troškova:

- uži zaokruženi organizacioni dio preduzeća
- obavlja poslove srodnog i homogenog karaktera
- troškovi i učinci se mogu pratiti i vrednovati

II faza knjiženja troškova

Principi formiranja mjesta troškova:

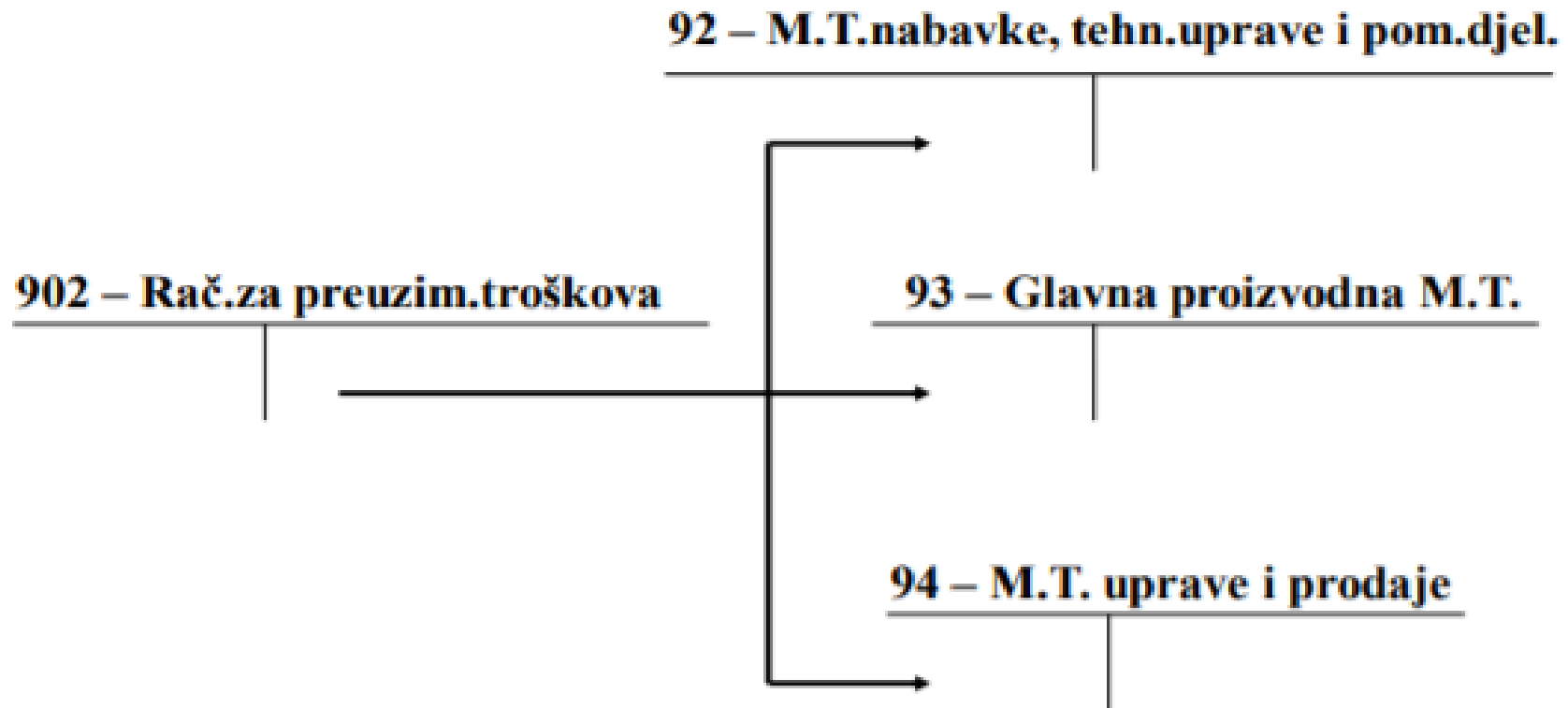
- a) princip odgovornosti
- b) princip koordiniranosti
- c) princip racionalnosti
- d) princip korisnosti
- e) princip ekonomičnosti
- f) princip uporedivosti

Zakonom određena mjesta troškova:

- 92** – Mjesta troškova nabavke, tehn. uprave i pomoćnih djelatnosti
(radionica, transport, itd.)
- 93** – Glavna proizvodna mjesta troškova
(1. pogon, 2. pogon, itd.)
- 94** – Mjesta troškova uprave, prodaje i sličnih aktivnosti

II faza knjiženja troškova

Knjigovodstveno obuhvatanje

III faza knjiženja troškova

Interni obračun između mjesta troškova:

- * obuhvata obračun po osnovu internih usluga
- * mjesta troškova pomoćnih i neproizvodnih djelatnosti vrše usluge mjestima troškova osnovne djelatnosti ali i međusobno
- * troškovi koji proizilaze iz internih odnosa pojedinih mjesta troškova su sekundarni troškovi (tj. novčani izraz trošenja internih usluga)
- * visina sekundarnih troškova se utvrđuje na osnovu obima primljenih internih usluga (nč, t/km,...)

III faza knjiženja troškova

Knjigovodstveno obuhvatanje

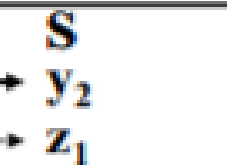
**920 – M.T.nabavke, tehn.uprave
radionica**

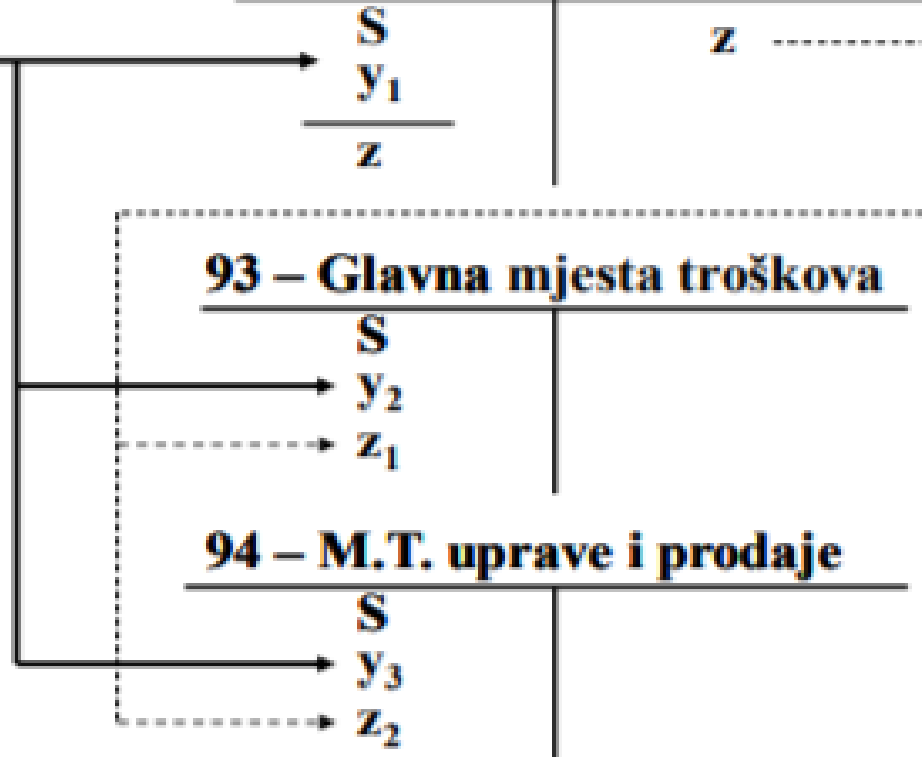
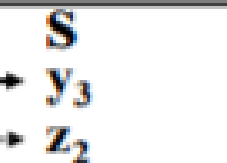
**921 – M.T.nabavke, tehn.uprave
transport**

93 – Glavna mjesta troškova

94 – M.T. uprave i prodaje

Konačni nosioci troška	Proizvodi/usluge kao učinci cijelog preduzeća
Privremeni nosioci troška	Pojedini organizacioni djelovi preduzeća (MT npr.pomoćne djelatnosti..)

ZAKLJUČAK:

Učinci organizacionih djelova preduzeća su usluge koje oni pružaju proizvodima ili drugim organizacionim djelovima preduzeća. Zbog toga se njihova vrijednost, odnosno troškovi koje su oni “ponijeli” uključuje u vrijednost proizvoda ili usluga i učinaka drugih organizacionih djelova preduzeća. S obzirom da ovi učinci samo privremeno “nose” troškove nazivaju se privremeni nosioci troškova.

Zaključak nakon faze III

Prethodna mjesta troška:

Zatvorena

Konačna mjesta troška:

Dodijeljeni su im pored primarnih u drugoj fazi i sekundarni troškovi. Na njima se nalaze ukupni troškovi.

IV faza knjiženja troškova

Došli smo do konačnog obračuna nosilaca troškova:

	Daje odgovor na pitanje:
I faza	Šta se troši
II i III faza	Gdje se troši
IV faza	Zbog čega se troši

Nakon III faze ostali su otvoreni računi:

93- Glavnim mjesta troškova

94-Mjesta troškova uprave i prodaje

IV faza knjiženja troškova

Knjigovodstveno obuhvatanje

94 – M.T.uprave i prodaje

S x

x

≡

982 – Troškovi perioda

x

93 – Glavna mesta troškova

S z

z

≡

950 – Nosioци troškova

z

→

→

Zaključak nakon prve etape IV faze

Na računu NOSILAC TROŠKOVA nalazi se podatak o STVARNIM TROŠKOVIMA UKUPNE PROIZVODNJE bez obzira na stepen dovršenosti.

IV faza knjiženja troškova

Knjigovodstveno obuhvatanje završetka gotovih proizvoda – 96 (960 – 968)

- obuhvataju:

1. početno stanje
2. završetak proizvodnje i uskladištenje

CIJENA KOŠTANJA ZAVRŠENE PROIZVODNJE

=

1. CK nedovršene proizvodnje (na početku tekućeg perioda)

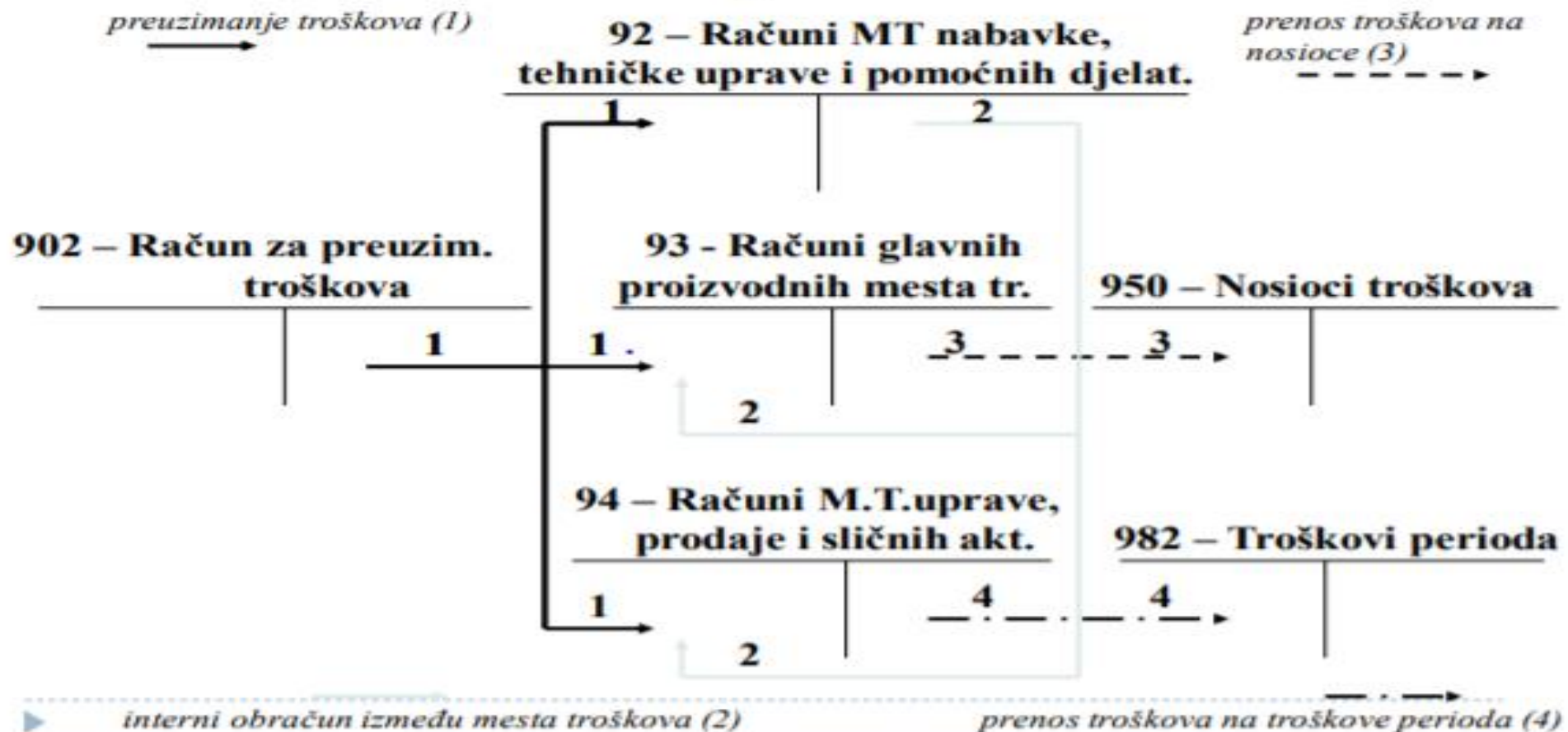
+

2. UT tekućeg perioda (vezani za nosioce troškova)

-

3. CK nedovršene proizvodnje (na kraju tekućeg perioda)

Sistem obračuna po stvarnim troškovima:

Primjer obračuna troškova primjenom **POL**-a

U preduzeću X, proizvode se dva proizvoda: proizvod A i proizvod B. Kao mjesta troškova javljaju se:

- mjesta troškova osnovne djelatnosti
- pogon 1 i pogon 2;
- mjesta troškova pomoćne djelatnosti
 - transport;
- mjesta troškova uprave;

•Izvršiti knjiženje sljedećih troškova nastalih u toku obračunskog perioda kroz dnevnik finansijskog knjigovodstva:

1. Utrošen je materijal za izradu u toku perioda u vrijednosti od 150.000 eura, od toga:

		Proizvod A	Proizvod B
Pogon 1	80.000	30.000	50.000
Pogon 2	70.000	40.000	30.000

2. Zarade izrade u toku perioda iznose 180.000 eura, od toga:

		Proizvod A	Proizvod B
Pogon 1	50.000	20.000	30.000
Pogon 2	130.000	80.000	50.000

3. Primljena je faktura koja se odnosi na utrošenu električnu energiju u vrijednosti 121.000 eura, od toga:

Pogon 1	28.000
Pogon 2	51.000
Transport	14.000
Uprava	28.000

4. Primljena je faktura za troškove telefona u iznosu od 4.000 eura;

5. Utrošeno je gorivo u vrijednosti od 68.000, od toga:

Pogon 1	14.000
Pogon 2	20.000
Transport	25.000
Uprava	9.000

Primjer obračuna troškova primjenom **POL**-a

6. Troškovi zakupnine prema fakturi iznose 80.000 eura, od toga:

Pogon 1	18.000
Pogon 2	43.000
Uprava	19.000

7. Iz blagajne su isplaćene dnevnice u iznosu od 42.000 eura;

8. Obračunata je amortizacija u vrijednosti od 60.000 eura, od toga:

9. Troškovi članarine prema fakturi iznose 10.000 eura;

10. Troškovi reprezentacije, prema fakturi, iznose 20.000 eura.

Pogon 1	20%
Pogon 2	30%
Transport	35%
Uprava	15%

•Sastaviti POL (pogonski obračunski list) za režijske i troškove izrade;

- **Sastaviti tabelu za izračunavanje režijske stope;**
- **Izraditi kalkulaciju cijene koštanja, primjenom metode dodatne kalkulacije;**
- **Sprovesti potrebna knjiženja kroz dnevnik pogonskog knjigovodstva na kontima klase 9;**

Napomena: Kao osnovicu za raspored troškova režije pogona i uprave uzeti zarade izrade.

Troškovi transporta se raspoređuju prema broju pređenih kilometara na sljedeće korisnike:

- **na pogon 1 516 km**
- **- na pogon 2 860 km**
- **- na upravu 344 km**
- **Proizvodnja svih proizvoda je završena i poslato je u magacin:**
- **- 790 komada proizvoda A;**
- **- 340 komada proizvoda B;**

I faza

**KNJIŽENJE U
FINANSIJSKOM
KNJIGOVODSTVU**

**ŠTA SE TROŠI?
(materijal, sredstva za rad...)
KOLIKO SE TROŠI?**

Knjiženje u finansijskom knjigovodstvu

RB	OPIS	Duguje	Potražuje
1.	Troškovi materijala Materijal -trebovanje	150.000	150.000
2.	Troškovi zarada i naknada zarada Obaveze po osnovu zarada i naknada -obračun	180.000	180.000
3.	Troškovi električne energije Dobavljači -faktura Elektroprivrede	121.000	121.000
4.	Troškovi telefona Dobavljači -faktura Telekomoma	4.000	4.000
5.	Troškovi goriva i energije Dobavljači -za utrošenu energiju, faktura	68.000	68.000

Knjiženje u finansijskom knjigovodstvu

RB	OPIS	Duguje	Potražuje
6.	Troškovi zakupnine Dobavljači -faktura zakupodavca	80.000	80.000
7.	Troškovi zarada i naknada zarada Obaveze po osnovu zarada i naknada -obračun	42.000	42.000
8.	Trošak amortizacije IVOS -obračun amortizacije	60.000	60.000
9.	Trošak članarina Dobavljači -za članarine	10.000	10.000
10.	Troškovi reprezentacije Dobavljači -po fakturi	20.000	20.000

II faza

**KNJIŽENJE U
POGONSKOM
KNJIGOVODSTVU**

GDJE NASTAJU TROŠKOVI?

Da bi se mogao dati odgovor na ovo pitanje neophodno je alocirati (rasporediti, prenijeti) određeni iznos primarnih troškova (indirektnih i/ili direktnih) na MT

Pogonsko-obračunski list

POGONSKI OBRAČUNSKI LIST – Režijski troškovi

“rezervisane” su kolone za pojedina MT

<i>Vrste troškova</i>	Ukupno	Mesta troškova			
		<u>Pogon 1</u>	Pogon 2	Transport	<u>Uprava</u>
<i>Ukupno</i>					

“smještaju” se pojedine vrste primarnih i sekundarnih troškova

VRSTE TROŠKOVA	UKUPNO	PROIZVOD "A"	PROIZVOD "B"
1) Materijal za izradu	150.000		
Pogon 1	80.000	30.000	50.000
Pogon 2	70.000	40.000	30.000
2) Zarade izrade	180.000		
Pogon 1	50.000	20.000	30.000
Pogon 2	130.000	80.000	50.000

TROŠKOVI KOJE JE MOGUĆE
DIREKTNO VEZATI NA NOSIOCE
TROŠKOVA:

- 1) PROIZVOD "A"
- 2) PROIZVOD "B"

POL-Režijski troškovi

VRSTE TROŠKOVA	UKUPNO	MJESTO TROŠKOVA			
		POGON 1	POGON 2	TRANSPORT	UPRAVA
Električna energija	121.000	28.000	51.000	14.000	28.000
Telefon	4.000	-	-	-	4.000
Gorivo	68.000	14.000	20.000	25.000	9.000
Zakupnina	80.000	18.000	43.000	-	19.000
Blagajna	42.000	-	-	-	42.000
Amortizacija	60.000	12.000	18.000	21.000	9.000
Članarine	10.000	-	-	-	10.000
Reprezentacije	20.000	-	-	-	20.000
UKUPNO	405.000	72.000	132.000	60.000	141.000

Riječ je o troškovima koji mogu na MT da se vezuju uz pomoć određenog dokumenta (direktno...)

Faza III

Koje MT je i u kom iznosu (%) izvršilo usluge drugom MT ili proizvodu?

Riječ je o alociranju (dodjeljivanju, raspoređivanju) SEKUNDARNIH TROŠKOVA

Raspored troškova transporta

Rb	Korisnici usluga	Obim usluga	Učešće	Ukupni troškovi	Raspored
	Pogon 1	510	30%		18.000
	Pogon 2	860	50%		30.000
	Uprava	344	20%		12.000
	Ukupno	1720	100%	60.000	60.000

RB	OPIS	UKUPNO	OSNOVNA DJELATNOST		POMOĆNA DJELATNOST	UPRAVA
			Pogon 1	Pogon 2	Transport	
1.	Režijski troškovi	405.000	72.000	132.000	60.000	141.000
2.	Raspored troškova radionice	60.000	18.000	30.000		12.000
3.	Režijski troškovi-UKUPNO	405.000	90.000	162.000		153.000
4.	ZARADE IZRADE	180.000	50.000	130.000		
5.	REŽIJSKA STOPA		50% (90.000/ 180.000)	90%		85%
6.	Materijal za izradu	150.000	80.000	70.000		
7.	UKUPNI TROŠKOVI (3+4+6)	735.000	220.000	363.000		153.000

Zaključak nakon faze III

Prethodna mjesta troška:

MT transporta se zatvorilo

Konačna mjesta troška:

**MT pogon 1 i pogon 2 su
kompletirani i sa iznosom
sekundarnih troškova (usluge
transporta)**

IV faza knjiženja troškova

obračun konačnih nosilaca troškova – proizvod “A” i proizvod “B”-

I podfaza	Prenos troškova sa računa konačnih MT na njihove nosioce
II podfaza	Prenos troškova sa računa nosilaca troškova na račune gotovih proizvoda

Kalkulacija CK

r.b	ELEMENTI	UKUPNO	PROIZVOD "A"		PROIZVOD "B"	
			790 kom	Po jedinici	340 kom	Po jedinici
1.	Materijal za izradu					
	POGON 1	80.000	30.000	37.97	50.000	147.09
	POGON 2	70.000	40.000	50.63	30.000	88.24
		150.000	70.000		80.000	
2.	Zarade izrade					
	POGON 1	50.000	20.000	25.32	30.000	88.24
	POGON 2	130.000	80.000	101.27	50.000	147.09
		180.000	100.000		80.000	
3.	Pogonska režija					
	POGON 1 (50%)	90.000	50.000	63.29	40.000	117.64
	POGON 2 (90%)	162.000	90.000	113.92	72.000	211.76
		252.000	140.000		112.000	
4.	Upravna režija (85%)	153.000	85.000	107.59	68.000	200
	UKUPNO	735.000	395.000	500	340.000	1.000